

Vårdval primärvård, uppföljning januari-april 2020

Dnr 00724-2020

Förslag till beslut

Regionstyrelsen fattar följande beslut:

1. Uppföljningsrapporten för Vårdval primärvård januari-april 2020 godkänns.
2. Regiondirektören ges uppdrag att i dialog med hälsocentralerna ta fram åtgärder för att förbättra resultat för att nå målen för indikatorerna i den fastställda uppföljningsplanen och återkomma med redovisning till styrelsen.

Yttrande till beslutsförslaget

Omställningen som gjorts av primärvården utifrån den pågående covid-19 pandemin har påverkat resultaten för perioden. Resultat har förbättrats men inte inom samtliga områden och det finns fortfarande variationer inom länet. Telefontillgängligheten hos många hälsocentraler måste förbättras. Läkemedelsgenomgångar med patienter som är 75 år och äldre måste förbättras. Det är viktigt att det hälsofrämjande arbetet gör framsteg. Primärvårdens arbete med att minska risken för att utveckla framtida hjärt- kärlsjukdom och psykisk ohälsa hos riskgrupper ökar men är inte jämförbart då kvinnor i mindre omfattning än män får frågor om sina levnadsvanor och åtgärder när de har en konstaterad risk. Detta behöver uppmärksammas och åtgärdas.

Sammanfattning

Den pågående covid-19 pandemin har inneburit en stor omställning av primärvården för att möta det behov som uppstått. Resultaten för perioden har i mer eller mindre omfattning påverkats av pandemin. Norrbottens hälsosamtal pågår trots pandemin, troligen beroende på att samtal nu kan genomföras digitalt. Tobaksavvänjning och fysisk aktivitet på recept har däremot minskat kraftigt jämfört med förra året. Arbetet med att förbättra levnadsvanorna hos riskgrupper fortgår också och visar förbättrade resultat jämfört med föregående år. Dock visar resultaten att insatserna inte är jämförbara, kvinnor får i lägre omfattning än män frågor om sina levnadsvanor samt åtgärder om de har en konstaterad risk. Detta behöver uppmärksammas och åtgärdas. Länssnittet för telefontillgänglighet är lägre för perioden jämfört med föregående år. Under april förbättrades resultatet, en förklaring kan vara att Digitalen nyttjats i stället för telefon för att få kontakt med vården. Andel patienter som kontaktat primärvården och fått medicinsk bedömning inom tre dagar har ökat jämfört med föregående period och har nu ett länssnitt på 93 procent. Vårdkontakter på distans inom länet har mer än dubblats under perioden, en tydlig koppling till covid-19 pandemin. Det är 98 procent av vårdkontakterna på distans som skett via telefon och endast 2 procent via webb eller video. Trots ökningen av distanskontakter i regionen har även

utomlänsvårdkontakterna via internet ökat med mer än 50 procent jämfört med förra året. Andelen äldre med många läkemedel som fått en läkemedelsgenomgång senaste året ligger kvar på samma nivå (34%) som föregående år. Resultatet skiljer sig markant åt mellan närsjukvårdsområdena vilket behöver uppmärksammas och åtgärdas av division Närsjukvård.

Ärendet

Ett omfattande planerings- och omställningsarbete har gjorts för att möta covid-19 pandemin. Direktiv från Regionens krisledningsgrupp har medfört nya prioriteringar, arbetsuppgifter och arbetssätt för primärvården. Ett antal hälsocentraler har lånat ut medarbetare till sjukhusens covidvård vilket har ställt förändrade krav på verksamheten vid hälsocentralen. Patientbesöken har minskat på grund av uppmaningen till medborgarna att endast patienter som måste ha fysiska besök bör besöka hälsocentralen. Distansbesöken har ökat och kommer förmodligen att ligga på en högre nivå än tidigare så länge som pandemin pågår.

I Norrbotten finns 28 hälsocentraler, av dessa drivs 24 i egen regi. Antalet hälsocentraler har minskat de senaste åren och fortsätter att minska. Björknäs och Erikslund hälsocentraler slogs ihop 2020.

Hälsosamtal för 30-åringar togs bort 2020. Målet är att 30 procent av personer som fyller 40-, 50- och 60 år under året, ska ha genomfört hälsosamtal. Perioden januari-april har 5 procent av målgruppen deltagit i journalförda hälsosamtal. Eftersom målgruppen justerats finns ingen jämförelse med föregående år. Det är flest personer i åldersgrupperna 60 år och 40 år som deltagit samt fler kvinnor (6%) än män (4%). Under perioden januari-april har 18 procent av målgruppen fått inbjudan till hälsosamtal via enkätverktyget, vilket är något lägre jämfört med samma period 2019 (21%), av de inbjudna har 29 procent tackat nej till samtal.

Under januari-april har det genomförts 217 kvalificerade tobaksavvänjningar, vilket betydligt färre än samma period 2019. Antalet Fysisk aktivitet på recept, FaR, samt uppföljningar av recepten har också minskat kraftigt jämfört med samma period förra året.

Vaccinationsgraden för säsongsinfluensa varierar mellan 11 procent och 53 procent för hälsocentralerna, totalt har primärvården vaccinerat 38 procent av målgruppen 65 år och äldre, vilket är i nivå med förra året (37%). Det är sju procent av målgruppen 65 år och äldre som har fått sin vaccination mot pneumokocker via hälsocentral. Detta är en halvering jämfört med förra året då 18 procent av målgruppen vaccinerade sig i primärvården. Till skillnad mot influensavaccination som sker varje år, sker vaccinationen mot pneumokocker endast en gång vilket kan förklara den lägre vaccinationsgraden.

Det är färre hälsocentraler (11 st) som klarar målet att 80 procent av blivande mödrar får ett hälsosamtal jämfört med samma period förra året (17 st).

Snittresultat för länet är 74 procent, vilket är något lägre jämfört med samma period förra året (77%). Under perioden januari-april har totalt 44 procent av de nyförlösta kvinnorna fått en efterkontroll inom föreskriven tid. Länsnittet för hembesök hos familjer med ett nyfött barn är 83 procent för perioden vilket är en klar ökning jämfört med samma period föregående år (74 %). Målet, som är 70 procent, nås av 21 hälsocentraler.

Tillgången till samtalsbehandling vid psykisk ohälsa varierar över länet. Under januari-april har 2009 kvinnor och 875 män deltagit i någon form av samtalsbehandling för sin psykiska ohälsa. Det är generellt färre personer i glesbygd som tagit del av behandlingsmetoden.

Länsnittet för telefontillgänglighet är 82 procent för perioden, målet är 100 procent. Det är lägre än samma period förra året (87%) och beror på att ett antal hälsocentraler haft dålig tillgänglighet under årets första månader. Exempelvis Björknäs hälsocentral har haft stora problem med sin telefontillgänglighet efter sammanslagningen med Erikslunds hälsocentral. De hälsocentraler som har resultat under 80 procent för perioden, har alla förbättrat sin telefontillgänglighet under april. En förklaring kan vara att Digitalen nyttjats i stället för telefon för att få kontakt med vården.

Medicinsk bedömning inom tre dagar innebär att patienter som kontaktar primärvården för ett nytt eller försämrat hälsoproblem har rätt till en medicinsk bedömning inom tre dagar. Målet är 100 procent. Länsnittet för perioden är 93 procent vilket är en ökning jämfört med samma period förra året (90%), ingen skillnad mellan könen.

Mer än dubbelt så många vårdkontakter på distans har genomförts i primärvården jämfört med samma period 2019, vilket troligen är en effekt av covid-19 pandemin. Det är 98 procent av vårdkontakterna som genomförts via kvalificerade telefonsamtal. Fler kvinnor (61%) än män (39%) har fått vård på distans.

Antalet vårdkontakter och kostnaderna för utomlänbesök via Internet har ökat med mer än 50 procent jämfört med samma period 2019 vilket kan bero på covid-19 pandemin.

I gruppen med risk för framtida hjärt- och kärlsjukdom har totalt 69 procent, 72 procent män och 66 procent kvinnor, tillfrågats om sina levnadsvanor. Av personer med risk för framtida komplikationer har 61 procent män och 54 procent kvinnor fått åtgärder. För gruppen med risk för psykisk ohälsa har totalt 55 procent fått frågor om sina levnadsvanor, samma nivå för kvinnor och män. Av de med risk för att utveckla framtida psykisk ohälsa har 51 procent av männen och 46 procent av kvinnorna fått någon form av åtgärd. Det är inte en jämställd vård när levnadsvanor hos kvinnor i riskgrupperna inte uppmärksammas och åtgärdas i samma omfattning som hos män i riskgrupperna.

Av de drygt 2 700 patienter som tillfrågats om våld i nära relation är 65 procent kvinnor och 35 procent män. Det är 46 kvinnor och 30 män som uppgett tidigare eller aktuell våldsutsatthet I tolv fall har barn bevittnat våldet.

Målet är att 50 procent av patienter 75 år eller äldre, med fem eller fler uthämtade läkemedel, har en dokumenterad läkemedelsgenomgång på sin hälsocentral. Länsnittet är 34 procent vilket är i nivå med föregående år. Något fler kvinnor (35%) än män (33%) har fått en läkemedelsgenomgång. Resultatet skiljer sig markant åt mellan närsjukvårdsområdena där Kiruna och Luleå Boden närsjukvårdsområden ligger långt från målet på 50 procent. Det är bara tre hälsocentraler i länet, Jokkmokk, Laponia och Arjeplog som når målet.

Det är färre samordnade individuella planer för januari-april (577 st) jämfört med samma period förra året (610 st).

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

Arbetet med levnadsvanor riktat mot två riskgrupper sker inte på ett jämställt sätt i regionen. De hälsocentraler som inte ställer frågor om levnadsvanor och gör åtgärder för personer med risk att utveckla komplikationer, i samma omfattning till båda könen, behöver se över sitt sätt att arbeta så att inte kvinnor får sämre möjligheter än män att ändra på ohälsosamma levnadsvanor.

Bilagor:

Vårdval primärvård, uppföljning januari-april 2020

Vårdval primärvård. Resultatbilaga januari-april 2020

Protokollsutdrag skickas till:

Ekonomi- och planeringsdirektör

Divisionschefer Närsjukvård